

نویسندگان،

اینترنت

چرا؟ چگونه؟

عنوان و نام پدید آور : مهدی پور، فرحناز، ۱۳۵۵-

مشخصات نشر : نوجوانان، اینترنت، چرا؟ چگونه؟/ نویسنده فرحناز مهدی پور

مشخصات ظاهری : تهران: توانگران، ۱۳۹۲.

شابک : ۹۰۰۰۰ ریال: ۲-۶۰-۷۶۰۸-۹۶۴-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی : فیا

موضوع : اینترنت و نوجوانان

موضوع : اینترنت و نوجوانان - کنترل دستیابی

موضوع : اینترنت و نوجوانان - پیش‌بینی‌های ایمنی

رده بندی کنگره : HQ۷۹۹/۲/م۹۵۹ ۱۳۹۲ :

رده بندی دیویی : ۳۰۵/۲۳

شماره کتاب‌شناسی ملی: ۴۲۴۲۵۶

مولف: فرحناز مهدی پور

چاپ اول: تابستان ۱۳۹۲

شمارگان: جلد ۱۰۰۰

لیتوگرافی: فرآیندگویا

چاپ: نهضت پویا

صحافی: کوثر

ناشر: توانگران ۴۶۱۲-۲۶۰۴۶

شابک: ۲-۶۰-۷۶۰۸-۹۶۴-۹۷۸

بها: ۹۰۰۰۰ ریال

فهرست مطالب

پیش گفتار ۹

مقدمه ۱۱

فصل اول

۱-۱ تعریف اینترنت ۱۹

۱-۲ فواید و مضرات اینترنت ۲۱

۱-۲-۱ کارکردهای مثبت اینترنت ۲۱

۱. توسعه اقتصادی

۲. رشد فرهنگی

۳. هم گرایی اجتماعی

۴. دانش و کسب مهارت های جدید

۱-۲-۲ کارکردهای منفی اینترنت ۲۳

۱-۲-۲-۱ اینترنت و سلطه فرهنگی ۲۴

۱-۲-۲-۲ اینترنت و پیامدهای منفی آن بر سلامت و روان انسان ها ۲۵

الف) مشکلات جسمی

ب) اثر اینترنت بر مهارت های اجتماعی

اینترنت و خانواده

بازی های رایانه ای

ج) خلوت اینترنت و اختلاف اخلاقی

۳-۲-۱ اعتیاد به اینترنت ۳۴

- تاریخچه بحث اعتیاد به اینترنت
- تشخیص، درمان و رهایی از اعتیاد به اینترنت
- انواع اعتیاد اینترنتی
- اعتیاد اینترنتی، تان را درمان کنید
- کیسول تقویتی تجسم اخلاقی

فصل دوم

راهنمای والدین با توجه به رده سنی کودکان ۴۸

فصل سوم

کشف هر آنچه در رایانه شما گذشته ۵۳

فصل چهارم

راه کار های عملی برای کنترل فرزندان در اینترنت ۶۷

۴-۱ کمک گوگل به محافظت از کودکان در اینترنت ۶۷

۴-۲ نرم افزارها و سایت‌هایی که برای کودکان طراحی شده‌اند ۶۸

مروگرهایی برای کودکان :

موتورهای جستجو مخصوص کودکان :

نرم افزار Child Control Salfeld

نرم افزار Family Cyber Alert v4.34

۴-۳ فعال کردن کنترل والدین در ویندوز ۸ ۷۲

فصل پنجم

۱۲ راهنمایی برای حفاظت از خانواده ۷۹

فصل ششم

فرهنگ سازی یا کنترل ۹۰

حرف آخر ۹۳

فهرست منابع ۹۴

پیش گفتار

والدین برای این که بتوانند درخصوص محاسن و عیوب رسانه ها ، راهنمای خوب و موثری برای فرزندانشان باشند ، باید در این زمینه ، مطالعه و مشاوره کرده ، اطلاعات و مهارت های خود را افزایش داده و به روز کنند تا توصیه های آنان برای فرزندان قابل قبول و پذیرش و دارای دقت و اعتبار باشد . اینترنت ، خود به خود چیز بدی نیست ، مهم نحوه استفاده از آن است آیا شما حاضرید فرزندان را ، که هنوز شنا کردن را بلد نیست ، در استخر عمیق یا دریا رها کنید؟ پس چگونه حاضرید فرزندان را بدون مهارت و آمادگی در اقیانوس اطلاعات و تصاویر و فیلم ها و برنامه های مختلف با محتوای گوناگون فرهنگی - اجتماعی رها کنید؟! والدین باید بدانند که رسانه های گروهی امروزه نقشی فراتر از یک وسیله سرگرم کننده دارند . در واقع این وسایل به ابزاری فرهنگ ساز مبدل شده اند . قدرت های مسلط جهانی می کوشند با استفاده از این ابزار زمینه های نفوذ فرهنگی خود را در سایر جوامع فراهم آورند.

کشورهای غربی با استفاده از تکنولوژی رسانه ای برتر و استفاده از جذابیت های آن سعی در انتقال و آموزش ارزش های فرهنگ غربی خود به سایر جوامع از جمله کشور ما دارند . در این میان کودکان و نوجوانان در اولویت اند . بنابر این شما با دست خود این فرصت را در اختیار آنان قرار ندهید . سعی کنید مهارت های اساسی زندگی در عصر انفجار اطلاعات همچون : انتخاب گری ، خلاقیت ، انتقادگری ، و مدیریت زمان و ... را به فرزندان خود بیاموزید تا بدون آگاهی و هدف، در امواج اطلاعات و تصاویر، ماهواره و اینترنت ، غوطه ور و غرق

نشوند.

برای این که استفاده از رسانه ها به عنوان یک عادت مضر در نیاید ، محیط زندگی خود و فرزندان را متنوع کنید ؛ مثلاً از طریق : کتابخوانی ، قصه‌گویی ، نقاشی ، کارهای دستی و امور هنری ، رفتن به موزه‌ها ، کتابخانه‌ها پارک‌ها و مساجد ، تفریح ، ورزش (شنا ، راهپیمایی ، کوهنوردی و ...). برای این که فرزندان شما به مطالعه و سایر فعالیت های مثبت ، علاقه‌مند شوند ، خودتان نیز باید در عمل ، مثلاً اهل مطالعه باشید . بدین منظور نباید خودتان در حالی که روبه روی تلویزیون می‌نشینید و مقابل آن به خواب می‌روید ، از فرزندان بخواهید تلویزیون تماشا نکند و به مطالعه بپردازد !

در این مجموعه سعی کردم ابتدا توجه شما را به فواید و مضرات اینترنت و دنیای مجازی جلب کنم و سپس راه کارهای عملی برای کاهش خطرات آسیب زا و افزایش بهره وری از دنیای مجازی در اختیارتان قرار دهم ؛ لازم به ذکر است که این دنیای مجازی روز به روز در حال پیش رفت است و فرزندان ما نیز همراه با آن در حال رشد ، پس برای همراهی فرزندانمان که لازمه ی دنیای امروز است به خواندن یک کتاب اکتفا نکنیم و ما نیز همزمان با رشد و پیشرفت علوم ، پیش رفت داشته باشیم .

به امید سربلندی ایران و خانواده ی ایرانی

فرحناز مهدی پور

مقدمه

فناوری کامپیوتر به طور وسیع در جامعه گسترش پیدا کرده است و با تمامی جنبه های زندگی از مدرسه تا محل کار، خدمات بانکی ، خرید و فروش ، پرداخت مالیات و حتی رای گیری تلفیق شده است . مهم ترین تغییراتی که این فناوری به وجود آورده بوسیله مارشال مک لوهان در یک عبارت خلاصه شده است و آن تبدیل جهان به یک دهکده جهانی است . بدین معنا که مردم نقاط مختلف در کشورهای سراسر کره زمین به مثابه یک دهکده امکان برقراری ارتباط با یکدیگر و اطلاع از اخبار و رویدادهای جهانی را دارند . امروزه این فناوری نقش مهمی در زندگی کودکان ایفاء می کند و این نقش به سرعت در حال افزایش است بطوری که تعداد کودکان ۱۷-۲ سال که کامپیوتر را در منزل استفاده می کنند از ۴۸٪ در سال ۱۹۹۶ به ۷۰٪ در سال ۲۰۰۰ صعود کرده است . استفاده از اینترنت نیز از ۱۵٪ به ۵۲٪ در این دوره پنج ساله افزایش پیدا کرده است . سرعت انتشار اینترنت ۹ برابر سریعتر از رادیو ، ۴ برابر سریعتر از کامپیوترهای شخصی و سه برابر سریع تر از تلویزیون بوده است . عصر جدید را عصر انقلاب در ارتباطات نامیده اند و روشن ترین نشانه این قرن انفجار اطلاعات است . اما آیا این انفجار لزوماً در

بردارنده انرژی مثبت و بالنده برای رشد و تعالی انسان است و یا حاوی سموم خطرناک و تخریب گر ؟ پاسخ به این سؤال به نوع کاربرد این انرژی و مدیریت تصرف و بهره برداری آن توسط کاربران مختلف با انگیزه ها و جهت گیری های متفاوت بستگی دارد . در این قرن اطلاعات ، دانش و آگاهی ، معادل توانایی انسان و بزرگ ترین سرمایه سازگاری او با دنیای جدید است . عصر کنونی معرف و بیانگر تمام های شعر معروف فردوسی بزرگ است که "توانا بود هر که دانا بود" و دنیای اینترنت ، به منزله یکی از کارسازترین و فراگیرترین ابررسانه ها می تواند در تقویت این سرمایه کمک کند.

هم اینک میلیون ها پایگاه آموزشی فرهنگی ، اجتماعی و هنری در وب های جهانی وجود دارد که هریک به منزله یک آموزشگاه مجازی ، کاربران اینترنت را با هرگونه نیاز و سلیقه ای تغذیه می کند.

اینترنت به عنوان یک پدیده جهان شمول امکان و فرصتی برای کاربران فراهم می کند که بتوانند تمام اطلاعات و خدمات مورد نیاز خود را هر زمان ، هرکجا و به هر میزان که بخواهند دریافت کنند .

بنابراین در جهان امروز فرهنگ رسانه ای با برتری رسانه اینترنت ، فراگیرترین و مسلط ترین فرهنگ تاثیر گذار در جامعه است . مرکز ثقل این تاثیر روی نسل در حال رشد ، یعنی جوانان و نوجوانان است .

به عبارتی دیگر، بخش قابل توجهی از زندگی جوانان امروز را ارتباط با اینترنت تشکیل می دهد . این ارتباط می تواند به رشد مهارت های مختلف یادگیری

منجر شود . مهارت یادگیری زبان ، مهارت تعامل با فرهنگ های مختلف ، مهارت پردازش دانش و به کارگیری آن در قلمرو زندگی فردی و اجتماعی و نیز ده ها مهارت دیگری که جوانان را با نظام نوین جهانی و ضرورت جهانی شدن آشنا و سازگار می کند . البته در کنار این مزایای بزرگ ، باید در کمین خطرهای پنهان آن نیز بود .

شاید بهترین توصیف برای کارکرد متناقض این پدیده گفته معروف پروتاگوراس ، اندیشمند بزرگ یونان باستان باشد که به شاگردان خود می آموخت :

"جسم واحدی را در آن واحد هم ستایش و هم نکوهش کنند ؛ زیرا جهان واقعی انسان ها با هم متفاوت است . اشیاء و مفاهیم برای افراد همان گونه خواهد بود که تصور می کنند و نه آن گونه که وجود دارند ."

پدیده کامپیوتر و اینترنت نیز از همین مقوله است ؛ یعنی هم قابل ستایش است ، از این لحاظ که یک ابزار شگفت آور برای دستیابی سریع به اطلاعات است و هم قابل نکوهش ، از این نظر که در صورت بد استفاده کردن از آن ، آسیب های بسیاری در پی دارد . همانند یک چاقو که می توان آن را به دست یک جراح داد تا فردی را به زندگی بازگرداند و یا این که آن را به دست یک قاتل داد تا جان فردی را بگیرد .

از آن جایی که کامپیوتر در همه جای زندگی حاضر است مهم است که بفهمیم چگونه این تکنولوژی می تواند رشد و تکامل کودکان را بهبود ببخشد یا منحرف کند .

نقش خانواده و مدیریت تربیتی و نظارتی والدین در مواجهه با این رویدادها می تواند نظام رفتاری فرزندان را در نحوه استفاده از سایت های اینترنتی تعیین کند. هرچند دولت ها نیز در کنترل و هدایت این رسانه ها مسئولیت های سنگینی دارند، به نظر می رسد پایگاه خانواده با توجه به شناختی که والدین از ظرفیت ها، نیازها و حساسیت های فرزندان خود دارند از اهمیت بیشتری برخوردار است.

خانواده هایی که با رویکرد تربیت متعادل (نه سخت گیرانه و محدود کننده مطلق و نه واگذارند و رها کنند) فرزندان خود را به شیوه های خودگردان و خود پیرو تربیت می کنند، می توانند بر راه "مصونیت بخشی" به کودکان و نوجوانان در مواجهه با اینترنت، نقش مهمی داشته باشند.

فراگیر شدن رسانه ها در آغاز قرن بیست و یکم و موضوع جدی نقش اینترنت در شکل دهی به فرهنگ، هویت و باورها و ارزش های اجتماعی، اهمیت پژوهش در این زمینه را افزایش داده است. در جامعه امروز ما گرایش به اینترنت و استفاده از آن چنان رایج شده است که بیشتر خانواده ها، رایانه شخصی دارند و اعضای خانواده، بخش زیادی از وقت خود را در استفاده از اینترنت سپری می کنند. اینترنت در میان همه گروه های اجتماعی، اعم از زن و مرد و پیر و جوان، بی سواد و با سواد از جذابیت خاصی برخوردار است. گسترش اینترنت مانند هر نوآوری دیگری به ایجاد دگرگونی هایی در جنبه های مختلف زندگی انجامیده و استفاده از آن، امری اجتناب ناپذیر شده است؛ به گونه ای که بدون آن زندگی برای کسانی که بدان خو گرفته اند، دشوار می شود. بسیاری از نظریه پردازان ارتباطات، اینترنت را گام مهمی در پیشرفت کشورهای در حال توسعه قلمداد می

کنند . از این رو ، با توجه به کاربردهای فراوان اینترنت که با هدف انتقال اطلاعات قصد دارد باورهای مشخصی را درباره کالاها یا خدمات مرتبط با آن در جامعه رواج دهد ، بررسی این پیام ها از نظر مضمون ، محتوا و فرم ارائه ، اهمیت ویژه ای دارد . از سوی دیگر ، چگونگی این پیام ها بر ما پوشیده است . در واقع بسیاری از کاربران اینترنتی نمی دانند که این رسانه چه نوع شیوه زندگی را معرفی می کند و دارای کدامین ارزش های اجتماعی است ؟ بسیاری از ناهنجاری های رفتاری ، از هم ناشیدگی خانوادگی ، فروپاشی ارزش ها ، گم گشتگی نقش ها و هویت ها ، سرگردانی و سردرگمی اجتماعی و فرهنگی و صدها آفت دیگر ، برخاسته از شرایطی است که خانواده ها بدون مراقبت و مدیریت ، فرزندان را به حال خود واگذاشته اند و انرژی بلانده و مکنده اینترنت ، روح و روان آن ها را در معرض تهدید و تخریب قرار داده است . لذا کتاب حاضر می تواند با نگاهی احتیاط آمیز ، شیوه های مواجهه سالم سازنده با اینترنت را آموزش دهد .

به بیان دیگر ، اگر کاربران اینترنت نتوانند با ذهن خلاق و تولیدگر خود ، اطلاعات و فراورده های دیجیتالی را پردازش کنند ، آن گاه باید در انتظار آسیب زایی این رسانه در نسل های آینده بود .

اما در اینجا این سؤال مطرح می شود که در این فضای پیچیده و نرسان خیز و شتابناک که هجوم خواسته و ناخواسته امواج فرهنگی و اطلاعاتی ذهن و رفتار نسل جدید را تحت تاثیر خود قرار داده است و می رود که نهاد رسمی و دیرینه خانواده و مدرسه را تحت شعاع خود قرار دهد ، وظایف اولیاء و مربیان در پیش گیری از آثار سوء این پدیده چیست؟

برای پاسخ به این سؤال اساسی ، دو دیدگاه وجود دارد . اول دیدگاه "محدود سازی" که با منع و سرکوب همراه است و دوم دیدگاه "مصونیت بخشی" که با هدایت و مدیریت همراه است . دیدگاه اول مربوط به خانواده هایی است که از برخورد واقع بینانه با پدیده اینترنت سر باز می رند و با سخت گیری و سرکوب ، خواهان پیشگیری از ورود این پدیده به خانه های خود هستند ، اما این روش دیری نمی باید که کارکرد خود را از دست خواهد داد و فرزندان را نسبت به این پدیده حریص تر خواهد کرد . زیرا توسعه رایانه و اینترنت در مراکز آموزشی و فرهنگی پرتوان تر از آن است که بازدارنده های فیزیکی و محدودیت های مکانیکی ، بتوانند در برابر این جریان شتابنده و فزاینده ایستادگی کنند .

دیدگاه دوم ، راهبرد "کنار آمدن" ، "سازگارشدن" ، "برخورد واقع بینانه" و "عاقلانه" با این پدیده ، در قالب آموزش روش ها و مهارت های لازم در استفاده از اینترنت و ایجاد آمادگی و ارتقای ظرفیت شناختی در افراد است . هرچند راهبرد محدودیت نیز برای پاره ای از کودکان و نوجوانان که فاقد خودرهبی و خودگردانی لازم در چگونگی استفاده از اینترنت هستند می تواند کارایی موقت داشته باشد ، بیش از همه باید کودکان و نوجوانان را به مکانیزم های "کنترل درونی" برای پیشگیری از آثار سوء استفاده از اینترنت مجهز کرد .

در این جا می توان به طور کلی توصیه های مهم و کاربردی را برای والدین در "مراقبت" ، "پیشگیری" ، "مدیریت" ، "کنترل" و "نظارت" مطرح ساخت تا آن ها بتوانند در مواجهه با پدیده اینترنت در خانواده ، ضمن بهره گیری از مزایای

غیرقابل انکار آن ، از آفات و خطرهای احتمالی ناشی از سوء استفاده فرزندان از این پدیده است ، جلوگیری کنند .

بدین ترتیب عالی ترین ابزار موجود در تاریخ زندگی بشر ، می تواند بالاترین موهبت یا بدترین کابوس باشد . انتخاب با شماست . اینترنت منبع غنی اطلاعات ، دانش و قدرت است . این که خانواده تان تا چه اندازه می تواند استفاده مناسب و سالم از اینترنت داشته باشد ، بستگی به این دارد که شما تا چه اندازه از ساز و کار مقدماتی اینترنت مطلع باشید . چه استفاده از کامپیوتر را بدانید و چه ندانید ، فرزندان تان با دوستانشان و در مدرسه ، خانه و یا حتی کافی نت ها با کامپیوتر و یا حتی گوشی های تلفن همراه به اینترنت وصل خواهد شد .

این کتاب طوری طراحی شده که پدران و مادران به فواید و سپس مضرات استفاده از اینترنت پی ببرند و سپس آن ها را یاری می دهیم تا بر فعالیت های اینترنتی فرزندان خود نظارت داشته باشند و آن ها را از خطر حفظ کنند . مطالب این کتاب به زبان ساده نوشته شده تا اگر اطلاعات زیادی در مورد کامپیوتر ندارید بازهم بتوانید از آن استفاده کنید .

همواره به یاد داشته باشید که اینترنت در حال رشد و تکامل است و فقط شما به عنوان پدر و مادر می توانید چارچوب مناسب و شایسته ای برای کار مناسب فرزندان تان فراهم آورید .